

SCI-CONF.COM.UA

INTERNATIONAL SCIENTIFIC INNOVATIONS IN HUMAN LIFE

**PROCEEDINGS OF V INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
NOVEMBER 17-19, 2021**

**MANCHESTER
2021**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC INNOVATIONS IN HUMAN LIFE

Proceedings of V International Scientific and Practical Conference

Manchester, United Kingdom

17-19 November 2021

Manchester, United Kingdom

2021

UDC 001.1

The 5th International scientific and practical conference “International scientific innovations in human life” (November 17-19, 2021) Cognum Publishing House, Manchester, United Kingdom. 2021. 894 p.

ISBN 978-92-9472-195-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // International scientific innovations in human life. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-international-scientific-innovations-in-human-life-17-19-noyabrya-2021-goda-manchester-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: manchester@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 Cognum Publishing House ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. **Макарчук М. О, Сингаєвський Р. І.** 16
ВИВЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИХ ПОКАЗНИКІВ СОРТІВ ГОРОХУ (*PISUM SATIVUM L.*) В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ.
2. **Онiнко В. В., Максименко Н. Т., Сiряченко Г. В.** 20
ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ, ЯКІСТЬ РОЗСАДИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

VETERINARY SCIENCES

3. **Кос'янчук Н. І., Яненко У. М.** 28
ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ ЗА ПАСТЕРЕЛЬОЗУ ТВАРИН.

BIOLOGICAL SCIENCES

4. **Дичко В. В., Бобирєв В. Є., Кочергіна О., Гаценко Т., Фоміна С. О., Головенко І. Ю.** 34
СЕНСОМОТОРНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ.
5. **Дичко В. В., Бобирєв В. Є., Усенко С., Мала А. І., Присяжний М. О.** 41
СТАН ПСИХОМОТОРИКИ У ДІТЕЙ З ЗПР ВІКОМ 7-10 РОКІВ.
6. **Дичко В. В., Дичко Д. В., Ертуганов А., Сідоренко С., Яковленко О. В.** 51
ОЦІНКА РУХОВОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СЛІПИХ ТА СЛАБОЗОРИХ ДІТЕЙ.
7. **Одукалець І. О., Свиридюк Д. О., Дребет М. В., Григорчук А. А., Мартинюк В. Ю.** 60
СУЧАСНИЙ СТАН ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ГОЛОСКІВСЬКИЙ» (ГУМЕНЕЦЬКА ОТГ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ).
8. **Сарафинюк П. В., Заруцька В. М., Степаненко І. О.** 67
ОСОБЛИВОСТІ ПОКАЗНИКІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ГЕМОДИНАМІКИ У ВОЛЕЙБОЛІСТОК РІЗНИХ СОМАТОТИПІВ.
9. **Топчій М. С., Босенко А. І., Концеба А. А.** 72
СТАН МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЯЦІЇ СЕРЦЕВОГО РИТМУ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ, ЗА ДАНИМИ ТЕСТУВАННЯ ФІЗИЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ ЗІ ЗМІНОЮ ПОТУЖНОСТІ.

MEDICAL SCIENCES

10.	<i>Abashidze-Gabaidze G., Lasha L.</i>	78
	THE RELATIONSHIP BETWEEN KNOWLEDGE AND BEHAVIOR OF DIABETICS WITH THE COMPLICATION OF DIABETES AND RAISING PATIENT AWARENESS BY FAMILY PHYSICIANS.	
11.	<i>Ajayi-Taiwo Adeniyi Akeem, Zaiarskyi M. I.</i>	86
	THE ROLE OF INFORMATION SEMINARS AMONG YOUNG PEOPLE IN PREVENTING SUDDEN ARRHYTHMIC SYNDROME AND DEATH (SADS).	
12.	<i>Bondareva O., Fedorov S.</i>	88
	C-REACTIVE PROTEINE AS MARKER OF LOW-GRADE INFLAMMATION IN PATIENTS WITH ACUTE CORONARY SYNDROME AND 2 TYPE DIABETES MELLITUS.	
13.	<i>Khrystych A., Efremova O.</i>	93
	PATHOGENETIC ASPECTS OF XXYY SYNDROME IN A MAN FROM A MARRIED COUPLE WITH INFERTILITY.	
14.	<i>Krychautsou S. V., Maiseyenka U. I.</i>	97
	DYSTROPHIC LESION OF THE LIGAMENTS OF THE LUMBOSACRAL SPINE IN DIABETES MELLITUS.	
15.	<i>Kyrychenko M. P., Shenher S. V., Dunaeva O. V., Goncharova A. V.</i>	100
	THE FACTORS OF DEVELOPMENT AND METHODS OF EARLY DIAGNOSIS OF CARDIORESPIRATORY DYSAUTONOMIA.	
16.	<i>Абдумаджидов А. А., Упаходжаева М. У., Усмонова Диера Равшан кизи, Равшанова Дилобар Хасан кизи</i>	108
	ФИЗИОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СЕРДЦА.	
17.	<i>Артемов А. В., Бурячковский Э. С.</i>	114
	О НЕКОТОРЫХ ОСОБЕННОСТЯХ ЗАБОРА ДОНОРСКОГО МАТЕРИАЛА ДЛЯ ОФТАЛЬМОТРАНСПЛАНТАЦИИ В СВЯЗИ С НОВЫМИ ИЗМЕНЕНИЯМИ В ЗАКОНЕ О ТРАНСПЛАНТАЦИИ ОРГАНОВ И ТКАНЕЙ.	
18.	<i>Бабаджанова Ф. А., Махмутова Фарангиз Мухаммет-Алиевна, Шакиров Мадаминбек Мамадраим угли, Чориев Шавкат Рустам угли</i>	121
	К ВОПРОСУ СЕКРЕТОРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЖЕЛЕЗ ПИЩЕВАРИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ У ЧЕЛОВЕКА.	
19.	<i>Бабаджанова Ф. А., Миралимова Севара Рустам кизи, Хамраева Ойбегим Рустам кизи, Крайнова Д. Р.</i>	128
	АСПЕКТЫ ДИСФУНКЦИИ ПЕЧЕНИ.	
20.	<i>Вишнякова Г. В., Покас О. В., Гарницька О. Г.</i>	138
	ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ШТАМІВ НЕФЕРМЕНТУЮЧИХ ГРАМНЕГАТИВНИХ БАКТЕРІЙ ПІСЛЯ ДОВГОТРИВАЛОГО ЗБЕРІГАННЯ.	

21. *Владимиров А. А., Забулонов Ю. Л., Чайка С. В., Невструев В. П., Черняк В. А., Чухраев Н. В., Шморгун А. А., Малюта В. И.* 144
ПОЛИФАКТОРНЫЙ ПОДХОД В РЕАБИЛИТАЦИИ СПОРТСМЕНОВ С ТРАВМАМИ НИЖНИХ КОНЕЧНОСТЕЙ.
22. *Гузенко Н. В., Чубенко О. В., Альхуссейн В. В.* 155
АЛГОРИТМ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ТА СУДОВО–ТОКСИКОЛОГІЧНОГО НАПРАВЛЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА КЕТАМІН.
23. *Михайлова Б. А., Бобро Л. М.* 164
ОЦІНКА ВПЛИВУ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ НА СТАН КІСТКОВОГО МЕТАБОЛІЗМУ.
24. *Немеш М. І.* 168
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОКАЗНИКІВ ЖИРОВОЇ МАСИ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМ СТАНОМ ЕНДОТЕЛІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ЖІНОК.
25. *Проконів М. М., Тренет Г. С., Тренет Л. М., Єльська О. Ю.* 171
ДОСВІД ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ З ІШЕМІЧНИМ ІНСУЛЬТОМ НА ТЛІ КОРОНАВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ.
26. *Смолен Ю. О., Стахова В. В., Бирчак І. В.* 176
ВАКЦИНАЦІЯ ПРОТИ COVID-19 У ВАГІТНИХ. ОГЛЯДОВИЙ АСПЕКТ.

PHARMACEUTICAL SCIENCES

27. *Fatimazahra E., Yeromina H., Romas K., Ieromina Z., Upyr T., Perekhoda L.* 180
RESEARCH OF 2,3,4-TRISUBSTITUTED THIAZOLINE.
28. *Kireyev I., Zhabotynska N., Tomashevskaya A.* 183
ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING PATIENT'S WITH CARDIOVASCULAR DISEASES PARTICIPATION IN THE GOVERNMENT PROGRAM REIMBURSEMENT «AFFORDABLE MEDICINES».
29. *Nemchenko A., Mishchenko V., Vynnyk O., Kurylenko Yu., Convisar A.* 187
RESEARCH OF SELF-TREATMENT APPROACHES IN DISEASES OF THE STOMACH DISEASES.
30. *Skrebtsova K. S., Herasymenko Yu. O., Kriazh S. V.* 190
STUDY OF MORPHOLOGICAL STRUCTURE OF THE LEAVES OF CLEMATIS VITICELLA L.
31. *Кударенко В. І.* 192
ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФАРМАЦЕВТА.
32. *Смойловська Г. П., Малюгіна О. О., Єренко О. К., Хортецька Т. В.* 195
ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКІСНОГО СКЛАДУ ТА КІЛЬКІСНОГО ВМІСТУ ЖИРНИХ КИСЛОТ У РОСЛИННІЙ СИРОВИНІ ГРИЦІКІВ ЗВИЧАЙНИХ.

TECHNICAL SCIENCES

33. *Vataman V. V.* 203
APPLICATION OF THE SEPARATION MODEL OF A NUCLEAR REACTOR TO OPTIMIZE THE CONTROL PROCESSES OF A NUCLEAR POWER UNIT.
34. *Вусатий М. В., Потанський П. В., Гарасимчук І. Д.* 207
ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ З ВІДНОВЛЮВАЛЬНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ЖИВЛЕННЯ.
35. *Гавриленко А. В., Омельченко С. Б.* 212
ВИКОРИСТАННЯ НИЗЬКОМОЛЕКУЛЯРНИХ ПОВЕРХНЕВО-АКТИВНИХ РЕЧОВИН У РЕЦЕПТУРНОМУ СКЛАДІ ОЗДОБЛЮВАЛЬНИХ НАПІВФАБРИКАТІВ.
36. *Козак І. М.* 216
АНАЛІТИЧНИЙ ЕТАП РОЗРОБЛЕННЯ УНІФІКОВАНОГО ТРИМОДУЛЬНОГО ФРЕЙМВОРКУ ДЛЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО ТЕСТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.
37. *Назаров О. І., Гуменюк Р. С.* 224
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗМІНИ ГАЛЬМІВНОЇ СИЛИ НА ОСЯХ ЛЕГКОВОГО АВТОМОБІЛЯ НА МАНЕВРЕНІСТЬ.
38. *Сарахман Х. Б.* 232
РОЗРОБКА СИСТЕМИ АНАЛІЗУ ЗОБРАЖЕНЬ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.
39. *Цихановська І. В., Нікулін А. С., Гонтар Т. Б., Александров О. В.* 236
ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ХЛІБА З ПШЕНИЧНОГО БОРОШНА З ВИКОРИСТАННЯМ ШРОТУ СОНЯШНИКОВОГО.
40. *Юхименко А. В., Чебанюк О. В.* 240
МЕТОДИКА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВИТОКУ МОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧЕРЕЗ ГІРОСКОП У МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЯХ НА ОС ANDROID.

GEOGRAPHICAL SCIENCES

41. *Salyuk M., Chyniak V., Chyniak A.* 244
CHARACTERISTICS OF FOREIGN TOURIST FLOWS IN THE TRANSCARPATIAN REGION IN THE CONDITIONS OF A GLOBAL PANDEMIC.
42. *Головань А. О., Корнус О. Г., Корнус А. О., Шищук В. Д.* 249
НОЗОГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА СЕРЦЕВО-СУДИННІ ЗАХВОРЮВАННЯ.
43. *Рибалова О. В., Золотарьова С. О., Тімаков І. Р.* 255
ВПЛИВ ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ НА ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

ARCHITECTURE

44. *Антоненко І. В.* 260
МОЖЛИВІ РИЗИКИ ТА ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ СИСТЕМНОГО РОЗВИТКУ ПІДЗЕМНИХ ПРОСТОРІВ КИЄВА.

45.	<i>Жежеря О. М.</i> АРХІТЕКТУРА ТА МОЖЛИВОСТІ БІОНІКИ.	271
46.	<i>Чубарова Д. С.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ БУДІВНИЦТВА ПАРКІНГІВ.	276
PEDAGOGICAL SCIENCES		
47.	<i>Chubar V. V., Protasova A. O., Lisnycha I. A.</i> IMPROVING THE IMPLEMENTATION OF THE ACTIVITY APPROACH IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL EDUCATION OF SENIOR STUDENTS TECHNOLOGIES OF TRANSFORMATION ACTIVITY.	282
48.	<i>Dziadykevych I., Kostiv I.</i> ON SOME THEORETICAL AND LEGAL ISSUES OF INCLUSIVE EDUCATION IN UKRAINE.	292
49.	<i>Kravchenko T. V.</i> THE ROLE OF INTERUNIVERSITY ASSOCIATIONS IN THE FORMATION OF AN ACTIVE CITIZENSHIP OF UK STUDENTS.	302
50.	<i>Maksymenko I. Ya., Maksymenko A. V.</i> THE CONCEPT OF ACADEMIC INTEGRITY IN HIGHER EDUCATION.	309
51.	<i>Piddubna A. A., Dudchenko S. T., Makoviichuk K. Y.</i> INTERACTION OF TEACHER AND STUDENT IN THE LEARNING PROCESS.	312
52.	<i>Sazanova L. S., Rusanova L. I.</i> TEACHING A FOREIGN LANGUAGE WITH INTERNET TECHNOLOGIES.	316
53.	<i>Tutashynskyi V.</i> THE USING OF THE EXPERIENCE OF TECHNOLOGICAL EDUCATION OF THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND IN UKRAINE.	323
54.	<i>Voloshyna O. S.</i> USE OF MIXED LEARNING TECHNOLOGIES AND TOOLS IN WORK WITH MASTERS.	326
55.	<i>Авраменко О. О., Пересунько С. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.	331
56.	<i>Андрусенко Л. Ю.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТУДЕНТОВ ПЕРВОГО КУРСА ХАРЬКОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. Г. С. СКОВОРОДЫ.	337
57.	<i>Базелюк В. Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ.	341

58.	Бетюга В. А., Носова Л. А. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФОРТЕПІАНО.	350
59.	Бодик О. П., Будько К. І. ГОТОВНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНOSTІ ТА ЇХ ПОКАЗНИКИ.	357
60.	Бозіак О. А. УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.	367
61.	Ващенко Л. С. ОБМІН ЗНАННЯМИ ТА ДОСВІДОМ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ.	375
62.	Вицько С. М., Незнахін Р. С. ВИХОВАННЯ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.	382
63.	Денисовець Т. М., Денисовець І. В., Квак О. В., Гогоць В. Д. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'Я ЗБЕРІГАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.	391
64.	Дідур Д. С. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ.	399
65.	Донченко С. М., Донченко В. Ю. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ GOOGLE ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	403
66.	Дурненко А. А. ОРФОГРАФІЧНА ПРОПЕДЕВТИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ.	409
67.	Журавська Н. С., Ящук С. П., Кияшко С. О. УПРАВЛІННЯ ВІРТУАЛЬНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ.	415
68.	Коржавих І. М., Дубовська О. Л., Юришева Л. В. ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН.	418
69.	Котелевська Л. Д. СТОРИТЕЛІНГ ЯК ЕФЕКТИВНА ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ.	428
70.	Курило К. Ю. РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ СФЕРИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЇХ SOFT SKILLS.	432

71.	Павленко І. Г. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.	438
72.	Павлова Т. В., Єфанова В. В., Іваннік О. Б. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА МОТИВАЦІЮ ДО ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	443
73.	Почуєва В. В. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ КОМПЕТЕНТНИХ ФАХІВЦІВ.	448
74.	Семеренко Ж. М. ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНОГО ДИЗАЙНУ.	453
75.	Скибицький І. Г., Козлова Т. Г., Муравський Л. В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАНЯТЬ АТЛЕТИЧНОЮ ГІМНАСТИКОЮ НА СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ СПОРТСМЕНІВ.	463
76.	Стаднійчук І. П. ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ БАЗОВИХ ПОНЯТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В АГРАРНИХ КОЛЕДЖАХ.	468
77.	Сугейко Л. Г., Боголюб Н. А. ТЕХНОЛОГІЯ ВУОД ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.	478
78.	Фефілова Т. В., Колесникова І. В. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.	484
79.	Філатова З. І., Євтушок М. В. ПРИЙНЯТТЯ ВОДНОГО СЕРЕДОВИЩА СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ ЗАСОБАМИ ІГРОВОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ.	493
80.	Хандусенко Н. В., Цюпак І. М. СПЕЦИФІКА АКТИВІЗАЦІЯ СЛОВНИКА ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ГРИ «ДАЙ ВІДПОВІДЬ ЗА 5 СЕКУНД».	497
81.	Хохлов А. С. KUNSTLABORE ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ.	503
82.	Шахіна І. Ю., Остаповець А. С. РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.	508
83.	Швець Т. А., Гладких К. В. ОСОБЛИВОСТІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ГЕОМЕТРИЧНИМИ ФІГУРАМИ.	512

84. *Шуманська Б. Р., Столярчук Л. І., Мазурок І. В.* 517
ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА ЯК ФАКТОР ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙМАННЯ
ФОРТЕПІАННОЇ МУЗИКИ ШКОЛЯРАМИ.

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

85. *Karskanova S., Pitinova K.* 525
SOCIALIZATION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL
NEEDS IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION.
86. *Karskanova S., Tarasenko I.* 528
EDUCATION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL
NEEDS IN ACCORDANCE WITH THE PEDAGOGICAL IDEAS OF
V. O. SUKHOMLYNSKY.
87. *Застело А. О., Садикіна А. С.* 531
ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НЕЙРОПЛАСТИЧНОСТІ ГОЛОВНОГО
МОЗКУ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОМУ ТА
ПСИХОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ.
88. *Черушева Г. Б., Радченко В.* 542
РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

ART

89. *Бондаренко В. В.* 552
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ.
90. *Варганич Г. О., Літвін К. Ю.* 556
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ
З МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.
91. *Вергунов С. В., Морська О. О., Стонога Д. В.* 564
ПРОФЕСІЙНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДИЗАЙНЕРА. ДРУКОВАНЕ
ПОРТФОЛІО.
92. *Вергунов С. В., Шевченко К. С., Черевкова Х. Р.* 574
ДО ПИТАННЯ ПРО МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДИЗАЙНІ.
ОНЛАЙН-СЕРВІС «FIGMA».
93. *Голіус В. А., Ахмедова М. Р.* 580
ХУДОЖНЬО-СТИЛІСТИЧНІ РІШЕННЯ В GAME-ДИЗАЙНІ НА
ПРИКЛАДІ GENSHIN IMPACT.
94. *Голіус В. А., Спольнік Д. Д.* 586
КОМПОЗИЦІЯ У ПРОМИСЛОВОМУ ДИЗАЙНІ.
95. *Зінченко А. Г., Коломієць В. О.* 592
ВИКОРИСТАННЯ CLIP STUDIO PAINT ТА ІНСТРУМЕНТУ
COLORIZE У КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ В ДИЗАЙНІ.

96. *Коломиец В. А., Зинченко А. Г., Звенигородский Л. А.* 599
 ЭТАПЫ ВЫПОЛНЕНИЯ РИСУНКА ДЛЯ ЗАДАНИЯ
 «ГРАФИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЕРХНОСТИ
 ГЕОМЕТРИЧЕСКИХ ТЕЛ С РАЗНЫМИ ЦВЕТО-ФАКТУРНЫМИ
 ХАРАКТЕРИСТИКАМИ И МАТЕРИАЛАМИ НА ПРИМЕРЕ
 НАТЮРМОРТА».
97. *Морська О. О.* 607
 РЕЗЮМЕ ДИЗАЙНЕРА НА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЕЛЕКТРОННИХ
 ПЛАТФОРМАХ.
98. *Шевченко К. С.* 615
 СКЕТЧІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОШУКУ ОБРАЗУ У GAME-
 ДИЗАЙНІ.

HISTORICAL SCIENCES

99. *Исуфов Ш. В.* 620
 ПРОБЛЕМА И СОСТОЯНИЕ СЕЛЬСКИХ КАДРОВ В КУЛЯБСКОЙ
 ОБЛАСТИ ТАДЖИКСКОЙ ССР В ГОДЫ ВЕЛИКОЙ
 ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ.
100. *Коцур Г. Г., Коцур А. П.* 625
 ТРАНСФОРМАЦІЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОЇ
 ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ІСТОРИКІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
 ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ ВИКЛИКІВ.
101. *Лецик Р. М.* 628
 РОЛЬ РИМСЬКОГО ПРАВА У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ПЕРШИХ
 ЄВРОПЕЙСЬКИХ СЕРЕДНЬОВІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.
102. *Стеньгач Н. О.* 638
 ПОГЛЯДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ НА ПРОТЕКЦІЮ ЯК
 ЗАПОРУКУ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНСЬКІЙ КОЗАЦЬКІЙ ДЕРЖАВІ
 (ДРУГА ПОЛОВИНА XVII – XVIII СТ.).

CULTUROLOGY

103. *Грищенко О. В., Мамедова Матанат Мушвіг кизи* 648
 ПЕРСОНАЖІ УКРАЇНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ.
104. *Романова К. Л.* 654
 ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ ЛОКАЦІЙ В КУЛЬТУРНІЙ
 ІНДУСТРІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.

LITERATURE

105. *Куляша М. В., Грачова О. Ю., Новицький В. А.* 658
 ВПЛИВ ВНУТРІШНЬОГО КОНФЛІКТУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДЕЙ
 ТА ЇХ СТАН НА ПРИКЛАДІ МИСТЕЦТВА.
106. *Пахомова О. В.* 663
 СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕТЕКТИВНОГО ЖАНРУ.

107. *Радченко О. А.* 666
ЛІТЕРАТУРА ПАМ'ЯТІ ЄВРЕЙСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ГАЛИЧИНИ
ПЕРІОДУ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: ПРИКЛАД ГЕРМАНА
ШТЕРНБАХА.

108. *Цаланова О. М.* 673
ХАРАСМЕНТ ЯК ПРОБЛЕМА ПІДЛІТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА
ПРИКЛАДІ ТЕКСТУ ТЕТЯНИ РУБАН «#ФІЗИК»).

POLITICAL SCIENCES

109. *Zinchenko O. I.* 682
DEVELOPMENT OF CYBERTERRORISM WITHIN COVID – 19.

110. *Половко О. О.* 688
ПОЛІТИЧНІ ЦІННОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ СУЧАСНОГО
ЛІБЕРАЛЬНОГО ДИСКУРСУ.

PHILOLOGICAL SCIENCES

111. *Nevreva M. N.* 692
THEORETICAL PROBLEMS OF THE ENGLISH SUFFIX SYSTEM.

112. *Ovsianko O. L.* 697
ENGLISH PROVERBS REFLECTING POSITIVE CONNOTATIONS.

113. *Кобякова І. К., Романченко Ю. О.* 702
ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРИКЛАДИ ВИКОРИСТАННЯ
МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ.

114. *Ковальчук Т. Г.* 711
ІЗ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД ФОНЕТИЧНОЮ ВАРІАТИВНІСТЮ
ПОБУТОВОЇ ЛЕКСИКИ В ГОВІРКАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПОДІЛЛЯ.

115. *Комар Х. А., Лучечко Т. М.* 718
ВЕРБАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

116. *Луценко Л. О., Гумматова Гюльнар Зульфїгар кизи* 725
СТИЛІСТИЧНО ЗНИЖЕНА ЛЕКСИКА ЯК ОСОБЛИВІСТЬ
МОВНОГО ПОРТРЕТУ ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА.

117. *Любімова О. В.* 728
РІЗНОСТРОФІЧНІ ТА АСТРОФІЧНІ СТРУКТУРИ У ТВОРЧОСТІ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ПОЕТІВ 80-Х РОКІВ ХІХ СТОРІЧЧЯ.

118. *Мельниченко Г. В., Сторожук А. С.* 735
ОБСЦЕННА ЛЕКСИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК РЕПРЕЗЕНТ
ЦІННІСНОЇ КАРТИНИ СВІТУ В СУЧАСНОМУ КІНОМИСТЕЦТВІ.

119. *Сніжко Н. В.* 741
АКТИВНИЙ СЛОВНИК СУЧАСНИХ УКРАЇНЦІВ: ПРОБЛЕМИ
ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ ПАРАМЕТРИЗАЦІЇ.

120. *Тихонова Т. М., Зубенко В. В., Раєцька С. В.* 749
РОЛЬ ГРИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МОВИ В УМОВАХ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.

121. *Токарева А. В., Симоненко М. О.* 756
ВПЛИВ АНГЛОМОВНОГО КОНТЕНТУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ПІДЛІТКІВ.
- ECONOMIC SCIENCES**
122. *Danilochkina O., Babenko N.* 762
WORLD DEVELOPMENT OF THE SUNFLOWER OIL MARKET IN THE
CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION.
123. *Fatenok-Tkachuk A., Voitsishuk K.* 766
PECULIARITIES OF TAXATION OF FORESTRY SECTOR.
124. *Karpa M., Ilmars Kankis, Uldis Pelnens* 772
THE CONCEPT OF COMPETENCE IN THE MANAGEMENT OF
INTERNATIONAL COMMERCIAL RELATIONS OF ENTERPRISES.
125. *Богдан Н. М., Желтова К. О.* 779
РОЗРОБЛЕННЯ КЛІЄНТ-ОРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ МАРКЕТИНГУ
ГОТЕЛЬНОЇ ПОСЛУГИ.
126. *Конюшенко В. В.* 783
ОНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТІВ ЦИФРОВОЇ ТОРГІВЛІ, ЯК
НАГАЛЬНИЙ ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ.
127. *Кубіній Н. Ю., Попович О. О.* 789
ПЕРСОНАЛ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА.
128. *Куцик В. І., Возна Т. Л., Савчук Ю. Р.* 799
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ЇЇ
ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.
129. *Лазебник Ю. О., Зуєв В. М.* 804
МЕТОДИЧНА БАЗА АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ТА
ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.
130. *Лозова Т. І., Мурашко О. М., Перебіленко Л. А.* 810
ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ ВАЖЛИВИЙ АКТИВ ПІДПРИЄМСТВА.
131. *Мельник Б. К., Мельник Н. Б., Козут М. П., Дідич В. О.* 817
МОДЕЛЮВАННЯ РОЗПОДІЛУ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ МІЖ
ВІДДІЛЕННЯМИ БАНКУ.
132. *Миськів Л. П., Гапонюк І. І.* 827
ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ
ВИКОРИСТАННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.
133. *Скрипник В. В.* 833
РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ
ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.
134. *Слесар Т. М., Данілочкіна Н. О.* 838
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ
УГІДЬ.
135. *Чефранова К. Р.* 841
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ У МЕБЛЕВІЙ ГАЛУЗІ
УКРАЇНИ.

136. *Шевченко Д. Ю.* 846
ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ В
УКРАЇНІ.

LEGAL SCIENCES

137. *Анісімов Д. О., Дума А. А., Тупотіна Д. А.* 850
АНАЛІЗ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЖІНОК, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ В
ПОЛІЦІЇ.
138. *Борщевська О. М., Хутак Аміна Шир Ага, Дубенко О. О.* 856
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.
139. *Кіяниця В. М.* 863
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.
140. *Корогод С. В., Антропов Б. О.* 867
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ
ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ.
141. *Корогод С. В., Северин О. О., Городовиков О. О.* 871
НЕОБХІДНІСТЬ УЗАГАЛЬНЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.
142. *Косміна І. А., Дугіна Д. В.* 875
ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.
143. *Логойда К. В.* 880
ОБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 394 КК УКРАЇНИ.
144. *Маринів Н. А., Головащенко Д. С.* 884
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ РІШЕНЬ
МІСЦЕВИХ РАД ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І
ЗБОРІВ.
145. *Радецький В. М.* 891
НЕДЕРЖАВНЕ ПРАВО – LEX MERCATORIA / ПРИНЦИПИ
УНІДРУА, ЯК ПРАВО, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДО ДОГОВІРНИХ
ПРАВОВІДНОСИН У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН
ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Авраменко Оксана Олександрівна

канд. пед. наук, доцент

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

Пересунько Світлана Вікторівна

практичний психолог

ДНЗ ясла-садок №34

м. Умань

У статті аналізується поняття «взаємодія» крізь призму довідникової літератури. Досліджено специфіку дошкільного віку як сензитивного періоду для формування особистості дитини та набуття нею першого соціального досвіду, виявлено ті фактори, що сприяють або перешкоджають становленню просоціальної форми поведінки.

Ключові слова: взаємодія, особистість, соціальний розвиток, соціалізація, спілкування.

Тема зародження і становлення міжособистісних взаємин надзвичайно актуальна, оскільки безліч негативних і деструктивних явищ серед молоді, що спостерігаються останнім часом (жорстокість, підвищена агресивність, відчуженість і ін.), мають свої джерела в ранньому і дошкільному дитинстві. Це спонукує звернутися до розгляду розвитку взаємин дітей одне з одним на ранніх етапах онтогенезу, задля виявлення особливості вікових закономірностей взаємодії дітей різного віку і психологічну природу деформацій, що виникають в процесі соціалізації.

Взаємини з іншими людьми зароджуються і найбільше інтенсивно розвиваються в дошкільному віці. Досвід цих перших стосунків є фундаментом для подальшого розвитку особистості дитини і багато в чому визначає характер

ставлення до самої себе, до світу, її поведінки і самопочуття серед людей. За словами С. Рубінштейна, серце людини усе виткано з її взаємин з іншими людьми; з ними пов'язаний головний зміст психічного та внутрішнього життя людини. Саме ці взаємодії народжують найсильніші переживання і вчинки. Взаємини з іншою людиною є центром духовно-морального становлення особистості та багато в чому визначають моральну цінність людини[6, с. 713].

Поняття «взаємодія» у загальному значенні відображає універсальну, загальну форму руху, вплив об'єктів один на одного. Для людини це характерно у прагненні до взаємодії з різними об'єктами навколишнього світу.

Взаємодія як одна з філософських категорій відображає процеси впливу різних об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість і зміну стану або взаємопереходу, а також породження одним об'єктом іншого. Через взаємодію людина осягає природні та суспільні явища, закономірності, процеси, орієнтується в навколишній реальності, визначає способи свого мислення і поведінки. З цим поняттям пов'язана і потреба людини до спілкування, навчання, освіти, власного розвитку (К. Абульханова-Славська, Л. Буєва, В. Ленторський).

Словник С. Ожегова і Н. Шведової (1949) виділяє два окремих значення слова «взаємодія»: 1) – взаємодія як взаємний зв'язок явищ; 2) – взаємодія як взаємна підтримка [5, с. 944]. У сучасній українській мові слово «взаємодія» на рівні повсякденної свідомості може бути ужите в 4-х основних значеннях: 1) взаємодія як взаємний зв'язок предметів і явищ; 2) взаємодія як взаємна підтримка; 3) взаємодія як обумовленість предметів і явищ один одним; 4) взаємодія як узгодженість дій. У лексичному фонді вітчизняної теорії педагогіки термін «педагогічна взаємодія» з'явився відносно недавно, на початку 80-х років ХХ-го ст. Педагогічна взаємодія передбачає і доцільну організацію спілкування учасників навчального процесу: взаємини співпраці і взаємодопомоги, широкий обмін новою інформацією між учасниками навчального процесу, зустрічний процес, прихильність учнів до дій педагога, співпереживання в радості пізнання, співучасть у вирішенні проблемних питань

і пізнавальних завдань, прагнення прийти на допомогу один одному, коли виникають труднощі. У дослідженнях, які вивчають соціальну взаємодію, міжособистісні взаємини розглядаються як вибіркові переваги одних дітей перед іншими, а одноліток відповідно виступає як предмет емоційної або ділової оцінки. Поглиблене розуміння сутності взаємодії подане у працях І. Радіонової, а у сфері дидактики – у працях В. Дьяченко, Л. Клінберга, В. Ляудіс. Науковці виділяли два види взаємодії: 1) співробітництво, яке передбачає такі дії, які сприяють організації різних форм спільної діяльності, забезпечують її успішність, узгодженість, ефективність; 2) суперництво. Цю групу утворюють дії, які певною мірою створюють перешкоди на шляху до порозуміння, співпраці. У роботах О. Бодальова [3, с. 89] міжособистісні стосунки розглядаються в контексті сприйняття і розуміння людьми один одного, а предметом дослідження виступають особливості міжособистісного пізнання дітей дошкільного віку.

У дослідженнях В. Абраменкової, В. Котирло [1, с. 416 ; 4, с. 46] об'єктом вивчення виступає поведінка дитини, спрямована на однолітка. При цьому особливо виділяється так звана просоціальна поведінка, що проявляється в діях дитини «на користь іншого». І тоді головним показником міжособистісних взаємин і їхнього розвитку стає ступінь просоціальності поведінки дітей. У працях О. Смірної і В. Утробіної робиться спроба об'єднати різні підходи й описати більш адекватний розвиток взаємин з однолітками в дошкільному віці. Виявляються різні аспекти взаємодії дітей: емоційно-практичний (просоціальність дій), пізнавальний (спрямована на однолітка), і комунікативний (особливості дитячих контактів). У своїх дослідженнях учені досить часто спостерігали парадоксальну реакцію на заохочення й осудження однолітка дорослим: дитина явно засмучувалася при заохоченні однолітка і раділа при його засудженні. Усе це дозволило дослідникам зробити висновок про глибоку якісну перебудову взаємодії дитини з однолітком. Дитина починає порівнює з собою іншу дитину, у процесі цього порівняння дитина оцінює себе і визначає свою соціальну роль у колективі [8, с. 5 - 15].

У старшому дошкільному віці відбувається істотна перебудова взаємин дітей у колективі, проявляється емоційна включеність у різні форми співпраці. Одні дослідники пов'язують ці зміни із засвоєнням моральних норм (В. Котирло, С. Якобсон). Інші вважають, що ріст соціальної взаємодії в дошкільному віці є наслідком розвитку децентрації, завдяки чому дитина стає здатною розуміти точку зору іншого (А. Перре-Клермон, W. Damon та ін.). Треті спростовують і першу, і другу точку зору, посиляючись на те, що просоціальні вчинки дітей дуже часто не є доволіно регульованими (майже в половині випадків рішення приймається дуже швидко, одномоментно). Дослідження Є. Смирнової і В. Утробіної вказують, що до шести років у багатьох дітей виникає безпосереднє і безкорисливе бажання допомогти одноліткови, подарувати або уступити йому що-небудь. Ці прояви автори розцінюють як визнання дитиною самоцінності цілісної особистості партнера по взаємодії, що виникає до кінця дошкільного віку [7, с. 68-76]. Дослідження В. Котирло та Т. Дуткевич підтвердили позитивний вплив організації взаємообміну способами та мотивами пізнавальної діяльності на розвиток особистості у старших дошкільників. При цьому варто відзначити, що більшість дослідників пов'язують можливість організації подібної взаємодії лише з дітьми старшого дошкільного віку. В умовах сучасного закладу дошкільної освіти взаємодія дошкільника з дорослим та однолітками або меншими дітьми під час навчальної діяльності недостатньо розвинена, що на практиці призводить до монологу дорослого, який подає дітям знання в «готовому» вигляді. Такий спосіб роботи не сприяє розвитку самостійних дій дітей, гальмує оволодіння ними навколишнім світом. У результаті проведеного Л. Яременко наукового дослідження з вивчення особливостей соціальної взаємодії молодших дошкільників в різних життєвих ситуаціях були виокремлені такі протиріччя: у дитини молодшого дошкільного віку, з одного боку, виражене стремління до різноманітної взаємодії з однолітками, з іншого – спостерігається дефіцит відповідних способів та засобів співробітництва, що нерідко призводить до розладу спільних дій. На основі цього дослідження

можна припустити, що, починаючи із трирічного віку, можлива педагогічна організація процесу взаємодії дошкільників один з одним під час проведення різних форм співпраці; її оптимальний розвиток може відбуватися у спеціально організованих педагогічних ситуаціях, пов'язаних з оволодінням дітьми різними способами продуктивної взаємодії. Вирішення конфліктних ситуацій засобами інсценування «позитивних» та «негативних» варіантів взаємодії з наступним їх обговоренням є одним із способів формування у дітей вміння співпрацювати один з одним [9, с. 188].

Правильно організована спільна діяльність дітей сприяє тому, що вони поступово навчаються поважати товаришів, розуміти їхні бажання, інтереси, вболівати не лише за свою частку праці, а й за роботу своїх товаришів та її кінцевий результат. Під час виконання колективних або групових завдань у дитини часто виникає потреба поділитися з товаришем власним задумом, досвідом, умінням. Спільні переживання радощів успіху або смутку з приводу тимчасових невдач зближують дітей, згуртовують їх навколо єдиної мети. Емоційне піднесення сприяє розвитку дружніх взаємин не лише в колективній діяльності, а й у повсякденному спілкуванні, допомагає вихованню дружніх відносин. Проте було б неправильно вважати, що залучення дітей до спільної діяльності само по собі забезпечує виникнення позитивних взаємин між ними або формування у них колективістських почуттів [9, с. 165].

Таким чином, становлення взаємин дошкільників великою мірою визначається рівнем розвитку їхньої спільної діяльності. Саме на ґрунті взаємодії дітей, зароджуються їхні перші моральні уявлення про норми та правила спілкування і взаємини з людьми, які їх оточують, виникають перші симпатії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Абраменкова В. В. Социальная психология детства: развитие отношений ребенка в детской субкультуре. Воронеж : Издательство НПО «МОДЭК», 2000. 416 с.

2. Авраменко О.О. Соціалізація дітей у різновікових групах дошкільного навчального закладу: дис. канд. пед. наук : 13.00.08. Умань, 2013. 203 с.
3. Бодалев А. А. Общение и формирование личности школьника. М.: 1989. 376 с.
4. Котырло В. К. Мотивы взаимоотношений взрослых и детей. М. : Просвещение, 1979. 269 с.
5. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений. М. : Азбуковник, 1999. 944 с.
6. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Спб.: Питер, 2004. 713 с.
7. Смирнова Е. Дошкольный возраст: формирование доброжелательных отношений. *Дошкольное воспитание*. 2003. № 9. С. 68–76.
8. Смирнова Е. О. Соотношение межличностных отношений в раннем онтогенезе. *Вопросы психологии*. 1994. № 6. С. 5–15.
9. Яременко Л.А. Розвиток креативної особистості у позашкільних навчальних закладах : дис. канд. пед. наук : 13.00.01. К., 2011. 198 с.